

Broj: 03/2-302/22-13277/1

Podgorica, 30.11.2022.

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI
NACRT ZAKONA O SNABDIJEVANJU NAFTNIM DERIVATIMA U SLUČAJU POREMEĆAJA
U SABDIJEVANJU**

Datum objavljivanja javne rasprave: 18. jul 2022. godine.

Vrijeme trajanja javne rasprave: 30 (trideset) dana.

Način sprovođenja javne rasprave:

- Postavljanjem Nacrta zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju na internet stranici Ministarstva kapitalnih investicija, portalu e-uprave;
- Organizovanjem okruglog stola 29. jula 2022. godine, u terminu od 09:30 h do 12:30 h, u prostorijama Privredne komore Crne Gore, adresa Novaka Miloševa 29/II Podgorica 81000;
- Dostavljanjem primjedbi, predloga i sugestija na Nacrt zakona u pisanom ili elektronskom obliku na e-mail adresu: zorana.sekulic@mki.gov.me, ili na adresu Ministarstva kapitalnih investicija: Rimski trg br. 46, Podgorica, na Obrascu 4 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18).

Ime i prezime službenika u Ministarstvu koji je učestvovao na javnoj raspravi: Zorana Sekulić, načelnica Direkcije za naftu i gas, e-mail: zorana.sekulic@mki.gov.me

Naziv organizacione jedinice Ministarstva koja je odgovorna za pripremu Nacrta zakona: Direkcija za naftu i gas.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija je dato u tabeli u prilogu.

Komentari i/ili sugestije	Odgovor
Jugopetrol a.d. Podgorica	
<p>Član 3: Razumijemo da je standard „značajan i iznenadan pad u snabdijevanju“ koji se pominje u članu 3 Nacrta Zakona preuzet iz Direktive Evropske unije 2009/119/EZ od 14. septembra 2009. o obavezi država članica da održavaju minimalne zalihe sirove nafte i/ili naftnih derivata, u kojoj nije dalje definisan (dalje: Direktiva EU). Sa druge strane, smatramo da ne postoji prepreka da se u našem zakonodavstvu ovaj pojam kvantifikuje na određeni način, te predlažemo da razmotrite ovu mogućnost obzirom da bi to omogućilo obveznicima formiranja obaveznih rezervi da prate i na vrijeme usklade svoje komercijalne aktivnosti sa kriznim planom.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>U zakonu je poremećaj u snabdijevanju definisan kao: „Poremećaj u snabdijevanju je značajan i iznenadan pad u snabdijevanju naftnim derivatima države Crne Gore ili država članica Evropske unije i/ili Energetske zajednice“, što je u potpunosti u skladu sa Direktivom 2009/119/EZ od 14.09.2009. godine. Kvantifikovanje poremećaja u snabdijevanju je izuzeto jer praksa zemalja članica EU i IEA pokazuje da eventualno dostizanje nekog kvantifikovanog praga, ne znači automatski da kriza zaista i postoji. Iz tog razloga zadatak je Savjeta, čiji su bitni članovi i veletrgovci naftnim derivatima, da procijeni datu okolnost kao mogući poremećaj u snabdijevanju ili okolnost koja prijete poremećaju u snabdijevanju CG.</p> <p>Realno sagledive specifične situacije koje mogu imati za posljedicu poremećaj u snabdijevanju biće analizirane Kriznim planom, koji na prijedlog Ministarstva (kroz rad Savjeta), donosi Vlada CG.</p>
<p>Član 11: Stavom 4 člana 11 je propisano da Vlada može naložiti obveznicima da uvedu radnu obavezu za vrijeme trajanja poremećaja ili radi sprječavanja nastanka poremećaja. Predlažemo da se Nacrt Zakona dopuni na način što će se adresirati pitanje naknade obvezniku za vrijeme trajanja kriznog plana po ovom osnovu.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Sva bitna pitanja o uvođenju radne obaveze u datoj specifičnoj situaciji biće definisana samom odlukom kojom se uvodi radna obaveza, a koju donosi Vlada CG.</p> <p>S obzirom na brojnost scenarija koji mogu uticati na sigurnost snabdijevanja, sam zakon nije mjesto na kojem bi se analizirali svi mogući scenariji koji bi mogli da predstavljaju poremećaj u snabdijevanju a koji bi za posljedicu imali i potrebu aktivacije radne obaveze. Samim tim, i detaljno navođenje</p>

	<p>obaveza Države i obveznika formiranja naftnih derivata u datoj situaciji.</p> <p>Podloga za donošenje odluke o uvođenju radne obaveze biće Krizni plan, koji na prijedlog Ministarstva (kroz rad Savjeta), donosi Vlada CG.</p> <p>Pored navedenog, radna obaveza navedena članom 11 st 4 ne znači nužno iziskivanje finansijskih sredstava za njeno izvršenje, već solidarnost u kriznom periodu, koji se definiše kao poremećaj u snabdijevanju ili sprečavanje istog.</p>
<p>Član 11: Stavom 5 člana 11 je propisano da Vlada može naložiti obveznicima da prime na skladištenje, skladište i utovare naftne derivate Ministarstva i/ili trećih pravnih lica uz pravičnu nadoknadu. Predlažemo da se pojam pravične nadoknade dodatno definiše na način koji će omogućiti njegovu odredivost.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Navedenim čl 11 st. 5 ostavlja se mogućnost rešavanja situacije ne u redovnim, već u izuzetnim okolnostima, kada Vlada može da naloži energetskim subjektima koji obavljaju djelatnost skladištenja nafte i naftnih derivata da pored postojećih korisnika skladišta prime na skladištenje, skladište i utovare naftne derivate Ministarstva i/ili trećih pravnih lica, uvažavajući potrebe postojećih korisnika skladišta i uz pravičnu nadoknadu. Pojam pravična naknada odnosi se na pokrivanje realnog troška koji ova aktivnost podrazumijeva, a ne visočiju vrijednost i utvrdiće se u realnom vremenu.</p>
<p>Član 12: Članom 12 je propisano da su „energetski subjekti koji proizvode, uvoze, izvoze ili skladište naftne derivate“ dužni da Ministarstvu dostavljaju podatke o uvozu, izvozu i potrošnji, ali i i podatke o stanju komercijalnih zaliha za prethodna dva mjeseca. Skrećemo pažnju da je potrebno voditi računa da se u vezi sa izvozom i potrošnjom ne dešava preklapanje podataka zbog unutrašnje trgovine energetskih subjekata. Takođe, potrebno je precizirati da li se izvještavanjem o komercijalnim količinama moraju obuhvatiti količine i u zemlji i u inostranstvu.</p>	<p>Djelimično prihvaćeno:</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Pitanje prikupljanje podataka, uključujući pitanje dvostrukog izvještavanja i izvještavanja o komercijalnim količinama u inostranstvu, biće detaljno uređeno donošenjem podzakonskog akta - pravilnika o metodologiji prikupljanja i obrade podataka o uvozu, izvozu, potrošnji i rezervama naftnih derivata. U prelaznim i završnim odredbama ovog zakona definisan je rok za donošenje predmetnog podzakonskog akta na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona.</p>

	<p>Podaci koji će se prikupljati omogućiće da CG sastavi pouzdan mjesečni izvještaj o naftnom tržištu (MOS - Monthly Oil Statistics), kreiran od strane Eurostata, a koji predstavlja zvaničnu statistiku EU.</p>
<p>Član 13: Članom 13 Nacrta zakona je propisano da 1. januara 2023. godine – što je za 5 mjeseci od sada – kompanije koje uvoze naftne derivate moraju da obezbijede 90 dana dnevnog neto uvoza. Jasno je da ovo zahtijeva obezbjeđivanje značajnih količina pored redovnih količina koje se uvoze u Crnu Goru u periodu izuzetno visoke nestabilnosti tržišta. Pored navedenih logističkih problema, postojeći uslovi u pogledu cijene će dovesti do veoma visokog troška formiranja i održavanja rezervi, koje će u krajnjem snositi kupci. Iz ovih razloga je potrebno dozvoliti da se obavezne rezerve formiraju postepeno, odnosno u periodu od 3 do 5 godina. Ovaj period je u skladu sa međunarodnom praksom i praksom EU.</p>	<p>Djelimično prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Obaveza formiranja obaveznih rezervi koju imaju naftne kompanije koje uvoze naftne derivate bila bi smanjena za 1/3 a rok za formiranje produžen na 210 dana od dana kada Ministarstvo kvantifikuje obavezu. Pored toga, obveznicima formiranja bila bi ostavljena mogućnost slobodnog izbora načina formiranja rezervi (u fizičkom obliku ili tiketima tj. prenošenje obaveze čuvanja na treća pravna lica), kao i mogućnost da sami izaberu hoće li rezerve čuvati u Crnoj Gori ili u inostranstvu, bez količinskog ograničenja.</p>
<p>Član 14: U odnosu na obračun količina formiranih obaveznih rezervi i korišćenja ekvivalenta sirove nafte u ovu svrhu, predlažemo da se ova materija detaljnije uredi Nacrtom zakona – uključujući metodologiju obračuna ekvivalenta, kao i tarifne brojeve proizvoda koji čine neto uvoz. Smatramo da ne postoji prepreka da se našim zakonodavstvom ova pitanja uredi detaljnije bez obzira što su relevantne odredbe preuzete iz Direktive EU.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Zbog specifičnosti i obimnosti elaborisanja predmetnog pitanja, zakon ne predviđa regulisanje ove tematike u okviru samog zakona. Predmetna pitanja urediće se pravilnikom o metodologiji obračunavanja prosječnog dnevnog neto uvoza i prosječne dnevne potrošnje naftnih derivata i količine formiranih strateških rezervi. U prelaznim i završnim odredbama ovog zakona definisan je rok za donošenje predmetnog podzakonskog akta na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona.</p>

<p>Član 16: Stavom 1 člana 16 je propisano da obavezne rezerve naročito sadrže „jedan ili više naftnih derivata čija je zajednička zastupljenost, izražena u ekvivalentu sirove nafte, jednaka najmanje 75% domaće potrošnje iz prethodne godine“, dok je stavom 2 istog člana propisao da obavezne rezerve sadrže „bezolovni motorni benzin, gasna ulja i kerozin.“ Veza između ova dva stava nije u potpunosti jasna, što ostavlja otvorenim pitanje strukture obaveznih rezervi, te u tom smislu predlažemo da se član 16 dodatno precizira.</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>Iako se st. 1 i 2 člana 16 nadopunuju, nacrt zakona biće izmijenjen tako da bude nedvosmisleno jasno koje naftne derivate sadrže strateške rezerve Crne Gore.</p>
<p>Član 19: Članom 19 se Jugopetrol AD i Terminal u Baru stavljaju u različit položaj u odnosu na sve ostale energetske subjekte koji će biti obveznici formiranja obaveznih rezervi. Jugopetrol AD u odnosu na sve ostale 1/3 obaveznih rezervi, shodno ovom članu, treba dovesti u Crnu Goru, uskladištiti i održavati kvalitet uskladištenog goriva, zadržavati (zimski i ljetnji kvalitet), što nesumljivo iziskuje veće troškove nego kod drugih energetske subjekata. Dodatno ističemo da je potrebno preciznije definisati pod kojim uslovima se „na nediskriminatoran i transparentan“ omogućava skladištenje obaveznih rezervi trećim energetske subjektima.</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>Namjera zakonodavca nije da ikoga dovede u neravnopravan položaj, čak ni onda kada „neravnopravan“ položaj u odnosu na ostale proizlazi iz činjenice da Jugopetrol jedini ima skladišne kapacitete u Crnoj Gori.</p> <p>Model formiranja strateških rezervi biće izmijenjen na način da će svi uvoznici naftnih derivata, bez obzira na to imaju li skladišne kapacitete u Crnoj Gori ili ne, biti u istom položaju tj. moći će sami birati gdje će i kako (fizičke rezerve ili tiketi) ispuniti svoju obavezu formiranja strateških rezervi, a obavezu formiranja strateških rezervi u fizičkoj robi koja će biti uskladištena u Crnoj Gori preuzeće Uprava za ugljovodonike.</p>
<p>Član 20: Članom 20 je predviđena mogućnost držanja rezervi u nematerijalnom obliku. Potrebno je kvantifikovati na neki način pod kojim uslovima obveznik formiranja obaveznih rezervi može „da ustupi pravo kupovine naftnih derivata koji su predmet ugovora iz stava 1 ovog člana, Ministarstvu ili drugom energetske subjektu koje odredi Ministarstvo“.</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>Član 20 biće doraden kako bi se pojasnilo kada obveznik formiranja strateških rezervi može da ustupi prava kupovine naftnih derivata koji su predmet ugovora o tiketima.</p>
<p>Član 22: Svi subjekti koji uvoze naftne derivate treba da budu obveznici formiranja i čuvanja obaveznih rezervi u mjeri njihovog tržišnog udjela u Crnoj Gori. Ovo načelo je u skladu sa međunarodnom praksom i služi da se izbjegnu</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>Namjera zakonodavca nije da ijednog uvoznika dovede u neravnopravan položaj u odnosu na ostale uvoznike. Stav Ministarstva je da je uvoznike koji nemaju skladišnih</p>

<p>poremaćaji na tržištu. Članom 22 Nacrta zakona je sada propisano da uvoznici naftnih derivata koji uvoze manje 5 miliona litara godišnje nemaju obavezu da održavaju obavezne rezerve. Ovakvo izuzimanje će dovesti do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diskriminatornog tretmana učesnika na tržištu, - toga da ukupne količine strateških rezervi neće doseći ciljani broj dana, a dodatno će biti potreban i složeni mehanizam prikupljanja sredstava ostvarenih na ime naknade koje uvoznici sa manje od 5 miliona litara godišnje naplate od kupaca, a na koju nemaju pravo. 	<p>kapaciteta ni u Crnoj Gori ni u inostranstvu a koji bi imali obavezu formiranja strateških rezervi u količini od nekoliko desetina do nekoliko stotina tona, ne treba obavezivati na formiranje strateških rezervi jer je pojedinačno riječ o toliko malim količinama čiji troškovi kontrole od strane Ministarstva te administracija koju zahtjevju, ne opravdavaju smisao formiranja u takvoj formi.</p> <p>Ipak, da bi se trajno otklonilo pitanje ikakve moguće diskriminacije „velikih“ uvoznika naftnih derivata u odnosu na ostale uvoznike, iako je njih svega cca 5%, ukupne obaveze formiranja strateških rezervi, model formiranja strateških rezervi biće izmjenjen tako da će svi uvoznici naftnih derivata biti obveznici formiranja strateških rezervi, s tim da će uvoznici čija obaveza iznosi do 1000 tona, svoju obavezu morati prenijeti na Upravu za ugljovodonike. Time će se uvećati količina koju treba da formira Uprava, što će pojednostaviti nabavku rezervi, administraciju, kontrolu količine i kvaliteta, ali i, posljedično, jediničini trošak formiranja strateških rezervi Uprave.</p>
<p>Član 23: U Nacrtu Zakona je potrebno koristiti konzistentne mjerne jedinice ili definisati specifične gustine za konverziju m³ u tone ili obratno.</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>U nacrt zakona biće definisane specifične gustine za konverziju volumena u tone i obratno.</p>
<p>Član 24: Stavom 3 člana 24 je propisano da „obavezne rezerve mora da budu iznad tehnološkog minimuma rezervoara u kojima su uskladištene“. Predlažemo da se navedena odredba briše obzirom da će ovo samo nepotrebno povećavati troškove za skladištenje obaveznih rezervi. Takozvane „mrtve zalihe“ bi trebalo uključiti u potrebne količine obaveznih rezervi.</p>	<p>Prihvaćeno.</p>
<p>Član 24: stav 4, potrebno je preciznije definisati u količinskom smislu značenja izraza „umjereno niža od onih koje je obveznik dužan čuvati“, kad su u pitanju mjeseci april i septembar.</p>	<p>Djelimično prihvaćeno.</p> <p>Nacrtom zakona biće usvojena izmjena terimna “umjereno niža” u “niža”, bez detaljnijeg kvantifikovanja količina, kako bi se</p>

	<p>ostavila mogućnost obveznicima formiranja da ispune svoju obavezu u skladu sa tehničkim i komercijalnim mogućnostima te ostalim faktorima od uticaja.</p>
<p>Član 25: Stavom 3 člana 25 je propisano da su obveznici formiranja obaveznih rezervi dužni su da u ugovore o skladištenju obaveznih rezervi i u ugovore o tiketima prenesu odgovarajuće odredbe ovog zakona. Potrebno je preciznije uputiti na konkretne odredbe Zakona koje moraju biti uključene u ugovore.</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>Nacrtom zakona biće preciznije upućeno koje konkretne odredbe zakona moraju biti uključene u ugovore o skladištenju i ugovore o tiketima.</p>
<p>Stav 32: Članom 32 Nacrta zakona je predviđena naknada za obavezne rezerve koja će pokrivati sve troškove u vezi sa održavanjem zahtijevanih obaveznih rezervi i koja će biti sastavni dio cijene goriva. Međutim, ovim se članom ne razrađuje metodologija niti troškovne komponente za obračun naknade. Ovi troškovi bi uključivali skladištenje i rukovanje, isparavanje, troškove tiketa (shodno članu 20), troškove obrtnog kapitala i troškove cjenovnog rizika. Kako se ove komponente mogu mijenjati tokom vremena, predlažemo da se u Nacrtu zakona propišu i navedeni specifični troškovi i učestalost obračuna naknade za obaveznu rezervu, za koji predlažemo da bude svaka 3 mjeseca. Treba napomenuti da obzirom da su maksimalne cijene u Crnoj Gori regulisane Uredbom, naknada za obavezne zalihe mora biti uključena u elemente troškova propisane Uredbom i mora ispravno odražavati troškove koje uvoznici imaju radi pravilnog funkcionisanja tržišta i izbjegavanja konflikta sa obavezama prema međunarodnim investitorima.</p>	<p>Djelimično prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Izmijenjenim nacrtom zakona neće se razraditi zasebna metodologija za određivanje naknade, ali biće navedeni bitni troškovni elementi, te način prilagođavanje naknade promjenama bitnih troškovnih elemenata. Naknada se ne bi mijenjala po automatizmu, već bi prijedlog za izmjenu visine naknade i njene raspodjele mogao pokrenuti putem Ministarstva svaki obveznik formiranja strateških rezervi uslijed izmijenjenih bitnih troškovnih elemenata (cijena naftnih derivata, trošak skladištenja, trošak finansiranja) u odnosu na prethodni period koji ne može biti kraći od šest mjeseci, tako da ne omogućuju formiranje strateških rezervi u okviru planiranih raspoloživih sredstava od utvrđene naknade ili omogućuju formiranje strateških rezervi uz ostvarenje viška sredstava od utvrđene naknade. U slučaju da inicijativu pokreće uvoznik naftnih derivata, Ministarstvo bi odgovorilo na istu uz prethodno mišljenje Uprave, jer Uprava, kao kupac naftnih derivata, tiketa i usluge skladištenja ima uvid u tržišno stanje stvari u realnom vremenu.</p>

INTRA Crna Gora

Član 27: KO. iz Član 27 stav 2 će vršiti obračun stanja obaveznih rezervi prema međunarodnim /nacionalnim standarda, uzimajući i u obzir dopuštene gubitke usljed isparenja pri skladištenja i prometu naftnih proizvoda. Sve vrste naftnih proizvoda tokom prometa i skladištenja isparavaju. Postoje međunarodni/nacionalni standard za obračun tih gubitaka i dozvoljenu količinu gubitaka, te smatramo da je potrebno spomenuti ovu nedoumicu o stvarnom stanju nakon određenog perioda.

Obveznici formiranja strateških rezervi dužni su da imaju na stanju tokom trajanja svoje obaveze onu količinu koju im je utvrdilo Ministarstvo. Tačno je da roba koja je predmet ovog zakona isparava tj. dolazi do količinskih gubitaka, međutim, obaveza obveznika je da utvrđenu količinu ima stalno na stanju tj. da razliku samostalno nadoknađuje. Ovo je trošak za čije pokrivanje, između ostalog, i služi naknada koja bi se uvela ovim zakonom.

Milijan Samardžić

Član 10: Moja primjedba se odnosi na to da dva člana Savjeta daju trgovci koji imaju najviše učešća u veleprodaji. Najviši su zato sto imaju najbolju startnu poziciju ili monopol, a što ne znači da su najbolji i najpouzdaniji. Moj predlog je da veletrgovci delegiraju dva člana Savjeta preko Privredne komore jer tamo imaju udruženje

Nije prihvaćeno.

Obrazloženje:

Savjet, među ostalim, čine po jedan predstavnik na nivou člana uprave dva energetska subjekta sa najvećim udjelom na tržištu naftnih derivata u veleprodaji jer je naftno tržište Crne Gore, nažalost, visoko koncentrisano tržište i stoga navedene kompanije najviše i utiču na sigurnost snabdijevanja Crne Gore naftnim derivatima.

Treba dozvoliti da se skladištenjem derivata kako za potrebe državnih rezervi tako i za potrebe trgovaca bavi pravno lice koje ima ili će napraviti skladište ili drži u zakupu rezervarski prostor od najmanje 500 metara kubnih (ili 1000 metara kubnih) za jednu vrstu derivata i može obezbijediti garanciju za sigurnost robe u skladištu. Ovo bi stvorilo mogućnost da se stave u funkciju rezervarski prostori koji se nalaze u sklopu Željezare u Nikšiću i Aluminiskoga kombinata u Podgorici. Rezervarski prostor je služio za skladištenje pogonskog mazuta koji je dopreman auto cisternama i vagon cisternama. Uz određene radove na prenamjeni moglo bi ce obezbijediti po 4000 metara kubnih na svakoj lokaciji za skladištenje bijele robe. Što se tiče

Djelimično prihvaćeno.

Obrazloženje:

Nacrtom zakona je, u skladu sa prispjelim komentarima i promjenjenim okolnostima na globalnom naftnom/energetskom tržištu, uvedena obaveza da Uprava za ugljovodonike, pored naftnih kompanija, bude obveznik formiranja strateških rezervi i to u iznosu od 1/3 od ukupno propisane obaveze, odnosno onog dijela strateških rezervi koje je Crna Gora dužna imati u fizičkom obliku uskladištenu na teritoriji Crne Gore. Namjera zakonodavca je da u tu svrhu koristi najprije skladišne kapacitete u vlasništvu Crne Gore koje je

<p>obezbijedjenja zaliha preko takozvanih tiketa, to je potpuno nepouzđano jer se u kriznim momentima ti ugovori ne poštuju (sijetite se nabavke respiratora i njihove otimačine po cijeloj Evropi). Hrvatska nije imala pozitivno iskustvo sa držanjem zaliha u Njemačkoj.</p>	<p>prethodno neophodno dovesti u funkcionalno stanje.</p> <p>Preostale 2/3 obaveze dužne su formirati naftne kompanije koje uvoze naftne derivate, pri čemu zakonom, tim obveznicima formiranja, nije nametnuta forma u kojoj roba treba biti, tj ostavljena je mogućnost slobodnog izbora formiranja robe u fizičkom obliku ili tiketima, jer je tako propisano Direktivom 2009/119/EZ koja se transponuje ovim zakonom.</p>
<p>Članovi 52 i 58: Nacrt zakona kaže da je Agencija neprofitna organizacija. To smo već razmatrali prije nekoliko godina i od tada postoji pravna nejasnoća u tom dijelu.</p> <p>U stavu 9 člana 52 Agencija može sticati udio u privrednim društvima što znači da će ubirati dio prihoda od tih društava. U članu 58 se podrazumijeva višak prihoda, a nigdje se nevidi ko pokriva eventualni gubitak Agencije.</p> <p>U drugom dijelu Nacrta (Razlozi za donošenje Zakona) alineja tri predpostavlja da će se sve završiti do 2020. Ovo je vjerovtno ostalo iz starog Nacrta, a trebalo bi da stoji do 2022. Cijeli posao je nemoguće završiti do kraja ove godine jer trenutno nema traženih kapaciteta (osim Jugopetrolovih u Baru) niti se mogu napraviti novi jer ne postoje u urbanističkim planovima.</p> <p>Od postojećih kapaciteta (osim Jugopetrolovih) treba staviti u funkciju tri državna rezervoara u Luci Bar gdje država ima i 21% udijela u infrastrukturi terminala.</p> <p>Moj predlog je da Vaše ministarstvo uloži novac da se za iste napravi izvedbeni projekt rekonstrukcije gdje će se vidijeti i trošak za istu, a daljnje ulaganje prepusti odabranom operateru koji bi dio njihovoga kapaciteta koristio u komercijalne (dnevne) svrhe a dio bi bio u funkciji robnih rezervi.</p> <p>Zapuštenost petrolejske instalacije Lipci odgovara samo Jugopetrolu. Država tamo ima jedan rezervoar od 5.000 metara kubnih i dva po 2.600 metara kubnih kao i 45% (ili 55%)</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Nacrt zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju, koji je objavljen na sajtu Ministarstva kapitalnih investicija 18.07.2022. godine i koji je predmet ove javne rasprave ne sadrži odredbe na koje se komentari odnose.</p>

<p>vlasništva u cijelokupnoj infrastrukturi. Država je vlasnik 100% i jednog velikog magacina tvrde gradnje.</p> <p>Taj terminal bi za privremeno (10 godina) trebalo staviti u funkciju tako što bi ga dali komercijalnom operatoru da ga dovede u funkcionalno stanje i u njemu drži rezerve, a jedan dio kapaciteta koristi komercijalno. Taj objekat za ovu namjenu na tom mjestu postoji od prije Drugog svjetskog rata i nikad nije bilo nikakve polucije ni ekološkog akcidenta.</p> <p>Privremena upotreba je više nego opravdana.</p> <p>Iz mojih kontakata sa predstavnicima Shell-a za jugoistočnu Evropu u saznanju sam da su zainteresovani za ulazak na nase tržište tako da bi možda i oni bili zainteresovani za neku od ovih opcija.</p>	
---	--

Biljana Jestrović

<p>Primjedba/predlog/sugestija 1:</p> <p>Nacrt Zakona nema obrazloženje, Kao prilog Nacrtu Zakona nedostaje obrazloženje koje, između ostalog, treba da sadrži trenutno stanje u energetici i na tržištu naftnih derivata u Evropi i svijetu, kao posljedicu prvobitno ekonomskog oporavka od Covid krize, a zatim agresije Rusije na Ukrajinu.</p> <p>Takođe, poseban osvrt treba pripremiti na stanje zaliha u zemljama članicama EU kao i zemljama regiona članicama Energetske zajednice i zakonski okvir i model formiranja obaveznih rezervi koji primjenjuju. Predlog obrazloženja se nalazi u prilogu</p>	<p>Odgovor:</p> <p>Uredbu o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija propisuje da javni poziv sadrži: naziv zakona, kratko obrazloženje razloga za donošenje zakona, ime lica zaduženog za koordinaciju konsultovanja, rok, mjesto i adresu za dostavljanje inicijativa, predloga, sugestija i komentara, što je Javnim pozivom ispoštovano.</p> <p>Detaljnije obrazloženje o potrebi donošenja zakona, kao i trenutne okolnosti i uporedne primjere u regionu i Evropi biće predmet dokumentacije koja će sačinjavati prilog Nacrta zakona u daljem postupku.</p>
<p>Primjedba/predlog/sugestija 2:</p> <p>Donošenjem Zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju izvršiće se dalje usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU u oblasti energetike. Odredbe Zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u</p>	<p>Prihvaćeno.</p>

slučaju poremećaja u snabdijevanju i podzakonski akti koji će biti doneseni na osnovu istog usklađuju se sa Direktivom 2009/119/EZ o obavezi održavanja minimalnih rezervi sirove nafte i/ili naftnih derivata.

U članu 8 stavu 1 dodaju se tačke:

5) kontroliše količine i kvalitet obaveznih rezervi;

6) obrađuje podatke o stanju i prometu komercijalnih i strateških rezervi naftnih derivata na teritoriji Crne Gore

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2:

Prilikom definisanja nadležnosti Ministarstva, izostavljene su tačke koje se odnose na kontrolu količine i kvaliteta obaveznih rezervi, kao i obrada podataka o stanju i prometu komercijalnih i strateških rezervi naftnih derivata, a koje su navedene u Nacrtu kao nadležnosti Ministarstva.

Primjedba/predlog/sugestija 3:

Član 12 stav 1 tački 1 dodati pored podataka o uvozu, izvozu i potrošnji i „tranzitu“.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 3: Imajući u vidu činjenicu da Crna Gora nema proizvodnju naftnih derivata i da se cjelokupna količina na tržištu uvozi, podatak carinskih organa je jedini validan kada je u pitanju naše tržište. Odredbama Carinskog zakona definicija „carinski postupak je: stavljanje robe u slobodni promet, postupak tranzita robe, postupak carinskog skladištenja, postupak oplemenjivanja u Crnoj Gori, postupak obrade pod carinskim nadzorom, postupak privremenog uvoza, postupak oplemenjivanja van Crne Gore i izvozni postupak;“ nameće i sadržaj ove tačke 1 stava 1 člana 12 Nacrta. Od carinskih organa treba tražiti kompletne podatke u okviru Glave 27 - Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; bitumenozne materije; Mineralni voskovi, u skladu sa Uredbom o carinskoj nomenklaturi za 2021. i 2022. godinu. Posebno treba naglasiti da

Nije prihvaćeno.

Obrazloženje:

Način proračuna obaveze formiranja strateških rezervi je propisan aneksima Direktive 2009/119/EC i baziran je isključivo na podacima vezanim za uvoz i izvoz naftnih derivata. Pojam „tranzita“ nema uticaja ni na kalkulacije vezane za strateške rezerve niti na mjesečno izvještavanje o naftnom tržištu Crne Gore prema Eurostatu, u okviru MOS-a (Monthly Oil Statistics).

<p>podaci sadrže i goriva koja se koriste za snabdijevanje prevoznih sredstava u međunarodnom saobraćaju (pomorski, vazdušni i željeznički).</p>	
<p>Primjedba/predlog/sugestija 4:</p> <p>U članu 32 stav 2 treba da glasi: “Naknada je sastavni dio prodajne cijene naftnih derivata prije oporezivanja (ili koji ulazi u poresku osnovicu) i obračunava se i plaća na sljedeće naftne derivate: ... “Dodati nove stavove:</p> <p>“Naknada se ne obračunava i ne plaća na naftne derivate koji se izvoze za dalju prodaju.”</p> <p>„Sredstva od naknade se evidentiraju na računu za posebne namjene (poseban namjenski račun) koji je izuzet od izvršenja i ne može ući u likvidacionu ili stečajnu masu “.</p> <p>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 4: Prodajna cijena je termin koji navodi Zakon o PDV-u i smatram da je potpuno adekvatan. Ukoliko se bude smatralo da nije precizno u zagradi dodati (veleprodajne i maloprodajne). Ovo je i argument za tvrdnju da ne treba mijenjati Uredbu kojom se definišu maksimalne maloprodajne cijene određenih naftnih derivata iz veoma logičnog razloga – da nema regulacije cijene na ovaj način bi se uvela određena naknada. Dakle zakonom, a ne podzakonskim aktom. Činjenica je da je u zemljama regiona dio tržišne cijene naftnih derivata, između ostalog, u Sloveniji naknada za obavezne rezerve naftnih derivata, u Srbiji je naknada za energetska efikasnost, a u Hrvatskoj naknada za okoliš koja se odnosi na stavljanje u promet biogoriva.</p> <p>Smatram da treba naglasiti da se naknada ne obračunava i ne plaća na naftne derivate koji su u tranzitu. Ostaje dilema da li treba precizirati da se prodaja naftnih derivata brodovima koji napuštaju teritorijalne vode, ne smatra izvozom.</p> <p>Obaveza kompanija da se sredstva od naknade evidentiraju na računu za posebne namjene (poseban namjenski račun) koji je izuzet od izvršenja i ne može ući u likvidacionu ili</p>	<p>Prihvaćeno.</p>

stečajnu masu, smatram da treba da bude obaveza svih koji naplaćuju naknadu. Na taj način se prati tok tih sredstava tzv. izdvojena novčana sredstva.

Član 205 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju glasi: „Izvršenje na novčanim sredstvima na računu pravnog lica ili preduzetnika sprovodi se na svim novčanim sredstvima koja se nalaze na njegovim računima kod jedne ili više banaka za izvršavanje nacionalnih platnih transakcija i za izvršavanje međunarodnih platnih transakcija, osim na računima koji su izuzeti od izvršenja u skladu sa zakonom.“

Zakon o stečaju prepoznaje u članu 52 i 53 Izlučne i Razlučne povjerioce, ali se mora konstatovati da je to veoma kompleksan proces namirenja, što konkretno znači da u cijeli postupak možda treba uključiti i Zaštitnika imovinsko pravnih interesa Crne Gore.

Alternativno, pošto se ne radi o velikom broju privrednih subjekata, moguće je prilikom uvoza uvesti obavezu carinskog organa da vrši evidentiranje tog iznosa istovremeno sa obračunom akcize.

Imajući u vidu činjenicu da je prekršaj pravnog lica, između ostalog, ukoliko se ne formiraju obavezne rezerve i ne izvrši povraćaj naknade, imovinska korist pribavljena prekršajem oduzimaće se u skladu sa odredbama Zakona o prekršajima.

Primjedba/predlog/sugestija 5:

U članu 33 Nacrta stav 3 treba da glasi:

„Sredstva ostvarena od povraćaja naknade iz st. 1 i 2 ovog člana su prihod državnog budžeta sa posebnim podračunom i namjenski se koriste za realizaciju poslova iz stavova 6 i 7 ovog člana.“

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 5
Treba ponoviti namjenu kao osnov za definisanje posebne pozicije tj. podračuna u budžetu.

Prihvaćeno.

INA- Crna Gora d.o.o.

Primjedba/predlog/sugestija 1:

Član 11, stav 3: "Molimo na preciziranje ovog dijela. Šta znači uvođenje radne obaveze za vrijeme trajanja poremećaja ili mogućnosti nastanka poremećaja? Da li to podrazumijeva rad vikendom?"

Nije prihvaćeno.

Obrazloženje:

Sva bitna pitanja o uvođenju radne obaveze u datoj specifičnoj situaciji biće definisana samom odlukom kojom se uvodi radna obaveza, a koju donosi Vlada CG.

S obzirom na brojnost scenarija koji mogu uticati na sigurnost snabdijevanja, sam zakon nije mjesto na kojem bi se analizirali svi mogući scenariji koji bi mogli da predstavljaju poremećaj u snabdijevanju a koji bi za posljedicu imali i potrebu aktivacije radne obaveze. Samim tim, i detaljnije navođenje obaveza Države i obveznika formiranja naftnih derivata u datoj situaciji.

Podlog za donošenje odluke o uvođenju radne obaveze biće Krizni plan, koji na prijedlog Ministarstva (kroz rad Savjeta), donosi Vlada CG.

Pored navedenog, radna obaveza navedena članom 11 st 4 ne znači nužno iziskivanje finansijskih sredstava za njeno izvršenje, već solidarnost u kriznom periodu, koji se definiše kao poremećaj u snabdijevanju ili sprečavanje istog.

Primjedba/predlog/sugestija 2:

Član 11, stav 4:

Ovaj dio INA-i CG ne odgovara jer ne bismo da miješamo svoje gorivo sa bilo kim (postoje razlike u recepturi, klasiranju, aditivima)

Nije prihvaćeno.

Obrazloženje:

U slučaju poremećaja u snabdijevanju potrebna je koordinisana akcija svih relevantnih subjekata u otklanjanju istog, kako bi se na solidaran način spriječio poremećaj ili isti ublažio. Ovom odredbom stvara se preduslov da se u izuzetnoj situaciji može maksimalno iskoristi postojeći funkcionalni raspoloživi rezervoarski prostor na teritoriji Crne Gore, a ne da uvoznike prisiljava da moraju skladištiti svoje gorivo u Crnoj Gori.

<p>Primjedba/predlog/sugestija 3:</p> <p>Član 24, stav 4:</p> <p>Molimo da se ovaj stav dodatne precizira o kojim količinama bi se radilo u ovom slučaju?</p>	<p>Djelimično prihvaćeno.</p> <p>Nacrtom zakona biće usvojena izmjena terimna “umjereno niža” u “niža”, bez detaljnijeg kvantifikovanja količina, kako bi se ostavila mogućnost obveznicima formiranja da ispune svoju obavezu u skladu sa tehničkim i komercijalnim mogućnostima te ostalim faktorima od uticaja.</p>
<p>Primjedba/predlog/sugestija 4:</p> <p>Član 25, stav 3: “Dostava ugovora o skladištenju obaveznih rezervi i/ili ugovora o tiketima iz člana 20 ovog zakona Ministarstvu je neophodan preduslov za pribavljanje odobrenja iz st. 1 i 2 ovog člana. Obveznici formiranja obaveznih rezervi dužni su da u ugovore o skladištenju obaveznih rezervi i u ugovore o tiketima prenesu odgovarajuće odredbe ovog zakona.”</p> <p>Na koje se odgovarajuće odredbe misli?</p>	<p>Prihvaćeno.</p> <p>Nacrt zakona biće dopunjen kako bi se obveznicima formiranja strateških rezervi pojasnilo koje su odredbe zakona dužni da prenesu u ugovore o skladištenju strateških rezervi i u ugovore o tiketima.</p>
<p>Primjedba/predlog/sugestija 5:</p> <p>Član 25, stav 5: “ Obavezne rezerve skladište se u carinskim i/ili akciznim skladištima, koja imaju mogućnost istovara i utovara naftnih derivata sa najmanje dvije vrste transporta. Pritom, početak utovara mora da bude moguć u roku od 48 sati od davanja naloga za utovar i to minimalno u količini od 1.000 tona obaveznih rezervi na dan. Doprema dnevno utovarene količine obaveznih rezervi u Crnu Goru mora da bude moguća najkasnije kroz tri dana od dana utovara, bez obzira na vrstu transporta.”</p> <p>Molimo za produženje roka jer smatramo da je ovaj prekratak.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje</p> <p>Ministarstvo očekuje da će se strateške rezerve Crne Gore koje će formirati uvoznici naftnih derivata skladištiti u Crnoj Gori i zemljama članicama EU u kojima matične kompanije najvećih uvoznika/obveznika imaju skladišne kapacitete. Polazeći od te pretpostavke Ministarstvo drži da tehničke karaktersitike naftnih terminala u tim zemljama i njihove udaljenosti od Crne Gore omogućavaju dopremu strateških rezervi u rokovima i količini kako je navedeno nacrtom zakona.</p>
<p>Primjedba/predlog/sugestija 6:</p> <p>Član 30, stav 7: “U slučaju velikog poremećaja u snabdijevanju koji zahtjeva internacionalnu odluku o puštanju obaveznih rezervi na tržište, Vlada će donijeti odluku o puštanju obaveznih rezervi saglasno prethodnom odobrenju</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Nacrtom zakona je nemoguće precizirati razuman vremenski okvir za vraćanje strateških rezervi na izvornu količinu jer taj rok zavisi prije svega od vrste i inteziteta</p>

<p>Evropske komisije i/ili Sekretarijata Energetske zajednice. Takvo odobrenje uključuje i razuman vremenski okvir unutar kojeg Crna Gora mora ponovno da ima obavezne rezerve u minimalnoj količini kalkulisanog saglasno članu 15 ovog zakona.”</p> <p>Precizirati koje je razuman vremenski okvir</p>	<p>poremećaja u snabdijevanju, a pisanjem zakona nije moguće predvidjeti sve moguće scenarije koji bi predstavljali poremećaj u snabdijevanju i potrebu aktivacije strateških rezervi naftnih derivata.</p> <p>Rok za formiranje izvornih minimalnih količina robnih rezervi biće utvrđen odlukom o puštanju strateških rezervi na tržište, pri čemu će se voditi računa da rok bude određenjen tako da i sam ne izazove pritisak na cijene naftnih derivata i/ili negativno utiče na funkcionisanje tržišta i sigurnost snabdijevanja.</p>
--	---

Uprava za statistiku

<p>Primjedba/predlog/sugestija 1:</p> <p>Učlanu 12 stav 3, 4, i 5 treba brisati.</p> <p>Uprava za statistiku je glavni nosilac diseminacije statističkih podataka i odgovorni stručni nosilac, organizator i coordinator Sistema zvanične statistike i predstavlja zvaničnu statistiku Crne Gore u međunarodnom statističkom sistemu (član 8 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike). Shodno ovome nije u skladu sa zakonskim normama da Uprava za statistiku preuzima podatke od organa/ministarstva, koji nijesu propisani Programom zvanične statistike ili Godišnjim planom, kao administrativni izvori podataka, da dobijene podatke obrađuje i date podatke dostavlja nazad organu/ministarstvu koji ih dalje dostavlja Evropskoj komisiji.</p> <p>Iz ovih razloga predlažemo da se u citiranom nacrtu zakona propiše:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ministarstvo kao administrativni izvor podataka, dostavlja nadležnom organu statistike podatke energetske subjekata i drugih izvještajnih jedinica, radi proizvodnje i diseminacije zvanične statistike u zemlji i međunarodnim korisnicima <p>Ocom odredbom Ministarstvo koje upravlja svojim evidencijama kao administrativnim</p>	<p>Član 12 st. 3, 4 i 5 nacrta zakona neće biti brisani već usklađeni sa primjedbama Uprave za statistiku u dijelu koji se odnosi na prikupljanje i diseminaciju podataka te njihovo dostavljanje međunarodnim tijelima.</p>
---	--

bazama podataka, dužno je da nam dostavi prikupljene podatke, koje će Uprava za statistiku, obraditi, kontrolisati, analizirati i diseminirati. To znači da će rezultate zvanične statistike publikovati i javno objaviti u zemlji, a shodno obavezama i korisnicima u inostranstvu.

Metodologija za sprovođenje istraživanja definisana je Regulativom(EU) 1099/2008, i Uprava za statistiku dužna je da primijeni istu u procesu EU integracija.

Ili da se propiše

2. Ministarstvo vodi statistiku naftnih derivata na tržištu Crne Gore i njihove rezerve, kao proizvođač zvanične statistike, određen Programom zvanične statistike

Ovom odredbom Ministarstvo se umjesto obuhvata obavezuje da bude proizvođač zvanične statistike, koji je odgovoran za prikupljanje, obradu, proizvodnju i diseminaciju statističkih podataka. U svom radu kao proizvođači zvanične statistike primjenjuju principe zvanične statistike i metodologiju i standarde za proizvodnju statistike iz svoje nadležnosti. O ovom pitanju koje je od značaja za funkcionisanje sistema zvanične statistike, mišljenje daje Savjet statističkog sistema, kao stručno i savjetovano tijelo.

Uprava za statistiku posebno naglašava član 10 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike kojim je propisano da:” Nadležni organ mora biti upoznat od svih organa državne uprave i Centralne banke Crne Gore, o pripremi novih ili izmjenama postojećih zakona i o drugim relevantnim aktivnostim, koje odnose ili neposredno utiču na zvaničnu statistiku”. Postupajući u skladu sa ovim članom, potrebno je da se Predlog Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima dostavi Upravi za statistiku

Takođe, treba naglasiti i član Uredbe o organizaciji državne uprave koja jasno deefiniše poslove Uprave za statistiku:

“Uprava za statistiku vrši poslove koji se odnose na: organizaciju i sprovođenje zvanične statistike, prikupljanje podataka iz administrativnih izvora i izvođenje statistike iz kombinovanih izvora podataka; prikupljanje, obradu, statističku analizu i objavljivanje zvanične statistike; uspostavljanje, razvoj, održavanje, ažuriranje i korišćenje statističkih registara isključivo u statističke svrhe; izradu, usvajanje i usklađivanje metodologija i upitnika za proizvodnju zvanične statistike; koordiniranje pripreme i objavljivanja programa, planai kalendara zvanične statistike u saradnji sa ostalim subjektima koji izrađuju zvanične statistike; usklađivanje i primjenu jedinstvenih metodoloških rješenja; pripremu i objavljivanje stručnometodoloških publikacija; ispunjvanje obaveza iz međunarodnih ugovora iz djelokruga zvanične statistike; primjenu nomenklatura, klasifikacija i statističkih standarda u skladu sa propisima Eurostata kojima se obezbjeđuje uporedivost podataka i pokazatelja podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou; razvoj statističkog informacionog sistema zvanične statistike; statističko-informacionu obuku kadrova; kontrolu tačnosti podataka izvještajnih jedinica; kao i druge poslove koji su joj određeni u nadležnost.”

Uprava za ugljovodonike

Član 5: Uprava za ugljovodonike je organ uprave u nadležnosti Ministarstva kapitalnih investicija koji je osnovan 2016. godine s ciljem što kvalitetnije realizacije projekta istraživanja nafte i gasa u Crnoj Gori. Nastala izdvajanjem resorne direkcije iz tadašnjeg Ministarstva ekonomije, u Upravi za ugljovodonike je angažovan kadar koji je u kontinuitetu i posvećeno radio na realizaciji ovog važnog projekta. Uspješno završeno bušenje jedne od najdubljih bušotina na Jadranu potvrđuje da

Djelimično prihvaćeno.

Obrazloženje:

Uzimajući u obzir inteziviranje krize u Ukrajini, sankcije Rusiji koje se odnose na izvoz sirove nafte i naftnih derivata te očekivane posljedice tih sankcija na tržište naftnih derivata na Mediteranu, kao i primjedbu „velikih“ uvoznika o njihovoj diskriminaciji u odnosu na ostale uvoznike, dio strateških rezervi Crne Gore, uz uvoznike

tim koji je učestvovao u realizaciji ovog projekta ima relevantna znanja i iskustva u naftnoj industriji.

Dodjeli koncesija za istraživanje i proizvodnju nafte i gasa (septembar 2016, Mart 2017) prethodio je međunarodni tender za dodjelu koncesija tokom čije je pripreme, organizacije i realizacije Uprava za ugljovodonike blisko saradjivala i učestvovala u pregovorima sa najvećim svjetskim naftnim kompanijama koje su pokazale interesovanje za crnogorski projekat. U gotovo svakodnevnoj interakciji sa renomiranim predstavnicima industrije, zaposleni u Upravi za ugljovodonike su demonstrirali i u kontinuitetu nadograđivali razumijevanje funkcionisanja svjetskog tržišta nafte i gasa.

Bušanjem jedne od najdubljih bušotina na Jadranu u uslovima izrazito visokih formacijskih pritisaka, u prethodno neistraženim geološkim slojevima, bez ijednoga incidenta, Uprava za ugljovodonika je dokazala sposobnosti primjene najbolje raspoložive prakse sigurnosti operacija naftne industrije.

Iako u konačnom nabušena formacija nije rezultirala pozitivnim ishodom, činjenica da je ovako zahtjevan projekat realizovan bez incidenata predstavlja postignuće za sebe jer pokazuje da Crna Gora raspolaže kadrom koji je sposoban da isprati najkompleksnije aktivnosti koje se po prvi put realizuju u našoj državi. U prvom redu, ovdje vrijedi istaći personalne kapacitete Uprave za ugljovodonike a koji su rezultat višegodišnjeg usavršavanja u relevantnim oblastima od strane eminentnih svjetskih stručnjaka i organizacija. (Prilog 1 - MHA obuke)

Imajući u vidu sve gore navedeno, mišljenja smo da Uprava za ugljovodonike predstavlja najkompetentniji tim u državnoj administraciji koji raspolaže kapacitetima da na kvalitetan način preuzme, u ime države Crne Gore, upravljanje sistemom strateških rezervi naftnih derivata.

naftnih derivata, formiraće i Uprava za ugljovodonike (Uprava).

Uprava i uvoznici naftnih derivata formiraće minimalnu propisanu količinu strateških rezervi tako što će Uprava formirati najmanje 1/3, a uvoznici naftnih derivata 2/3 minimalne količine strateških rezervi. Pri tome, Uprava je dužna svoj dio obaveze ispuniti formiranjem robe u fizičkom obliku i to na teritoriji Crne Gore.

Nadalje, svaki uvoznik naftnih derivata ovog zakona može uz kumulativno ispunjenje sljedećih uslova, da prenese, dijelom ili u potpunosti, svoju obavezu formiranja strateških rezervi na Upravu:

1. nema vlastite ili unajmljene skladišne kapacitete na teritoriji Crne Gore,
2. nema vlastite ili unajmljene skladišne kapacitete na teritoriji Evropske unije i/ili Energetske zajednice, i
3. osnivač uvoznika nema vlastite ili unajmljene skladišne kapacitete na teritoriji Evropske unije i/ili Energetske zajednice.

Takođe, svaki uvoznik naftnih derivata čija obaveza formiranja strateških rezervi iznosi manje od 1.000 (hiljadu) tona nekog od sledećih naftnih derivata: bezolovni motorni benzin i gasna ulja, mora svoju obavezu formiranja strateških rezervi u potpunosti da prenese na Upravu.

<p>U konačnom, ako pogledamo pozitivne prakse iz EU, Republika Hrvatska prepoznala je kapacitete Agencije za ugljikovodike i 2017. godine joj dodjelila na upravljanje sistem strateških rezervi nafte Hrvatske.</p>	
<p>Član 9: Potrebno preciznije pojasniti značenje termina "inicira", kao i prema kojem organu se inicijativa upućuje. Smatramo da treba termin "inicira" zamijeniti sa terminom "predlaže Vladi".</p>	<p>Prihvaćeno.</p>
<p>Član 15 st 1: Termin "Ministarstvo" zamijeniti sa terminom "organ uprave nadležan za ugljovodonike".</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Uprava će biti nadležna za formiranje dijela strateških rezervi Crne Gore, a Ministarstvo vrši obračun količina koje će Uprava da formira. U protivnom, Uprava bi sama sebi određivala količinu koju treba formirati. Minimalne količine strateških rezervi u tonama ekvivalentne sirove nafte i ekvivalentnim danima koje je Crna Gora dužna formirati Ministarstvo izračunava na osnovu podataka iz člana 12 o uvozu, izvozu, potrošnji naftnih derivata kao i na osnovu metodologije obračuna neto uvoza, dnevne potrošnje i količine formiranih strateških rezervi koju takođe propisuje Ministarstvo.</p>
<p>Član 15:</p> <p>Mišljenja smo da član 15 treba dopuniti i bliže definisati na način "Registar i podatke o minimalnoj količini obaveznih rezervi organ uprave nadležan za ugljovodonike dostavlja Ministarstvu."</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Vidjeti prethodno obrazloženje uz član 15 st 1.</p>
<p>Član 21: Mišljenja smo da član 21, stav 1, tačka 3 treba dopuniti sa "postrojenjima koje se koriste za vršenje upstream aktivnosti sa ugljovodonicima"</p>	<p>Ne prihvaća se.</p> <p>Navedena postrojenja nisu navedena u aneksu 3 Direktive 2009/119/EC tj. ne nalaze se na popisu instalacija koje se ne obračunavaju strateške rezerve.</p>

<p>Član 24: Rok čuvanja obaveznih rezervi. Mišljenja smo da stav 2 i 3 ovog člana treba dopuniti na način što će pored Ministarstva biti naveden i organ uprave nadležan za ugljovodonike.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje</p> <p>Uprava je obveznik formiranja dijela strateških rezervi a Ministarstvo odlučuje što pojedini obveznik formiranja, uključujući i Upravu, treba da formira.</p>
<p>Član 27: Mišljenja smo da kontrolu obaveznih rezervi treba da vrši organ uprave nadležan za ugljovodonike. U skladu sa tim, treba terminološki izmijeniti čitav član 27 na način što će se termin “Ministarstvo”, zamijeniti sa terminom “organ uprave nadležan za ugljovodonike”.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje</p> <p>Uprava je obveznik formiranja dijela strateških rezervi a Ministarstvo vrši nadzor da li Uprava i naftne kompanije ispunjavaju obavezu formiranja strateških rezervi saglasno zakonu. U suprotnom, Uprava bi samu sebe nadzirala u procesu formiranja strateških rezervi, što je neprihvatljivo.</p>
<p>Član 28: Registar strateških rezervi. Mišljenja smo da Uprava za ugljovodonike treba da vodi Registar obaveznih rezervi.</p>	<p>Djelimično prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje:</p> <p>Registar (podaci o strateškim rezervama koje se čuvaju u nematerijalnom obliku i rezervama gotovih proizvoda) vodi i redovno ažurira u pisanoj i elektronskoj formi Ministarstvo. Administrativno-tehničke poslove za potrebe izrade i vođenja Registra, Ministarstvo može da povjeri Upravi. Neposredan uvid u Registar Ministarstvu je neophodan radi organizacije i provođenja kontrole strateških rezervi te izvještavanja prema EK, i ostalim zainteresovanim stranama, izrade energetskog bilansa, analiza i interpretacija.</p>
<p>Član 28 st 6: Mišljenja smo da je izvod iz godišnjeg registra obaveznih rezervi neophodno dostaviti Ministarstvu zbog obaveze koje Ministarstvo ima prema Evropskoj komisiji.</p>	<p>Nije prihvaćeno.</p> <p>Obrazloženje</p> <p>Uprava vodi Registar. Vidjeti prethodno obrazloženje vezano za vođenje Registra.</p>

Udruženje naftnih kompanija Crne Gore

Javni poziv:

Naglašavamo kao bitno da je javni poziv građanima i stručnoj i zainteresovanoj javnosti na temu razmatranja Nacrta predmetnog Zakona upućen tek 18/07/2022, i koji važi 30 dana. Dakle, isti se realizuje u ljetnjem periodu korišćenja godišnjih odmora i potencijalno ne ostavlja dovoljno prostora i vremena za kvalitetnu ekonomsku i pravnu analizu i davanje kvalitetno i pažljivo sačinjenih odgovora, smjernica i sugestija u odnosu na Zakon koji potencijalno ima materijalno značajan uticaj na buduće poslovanje naftnih kompanija u Crnoj Gori. Stoga je neophodno prolongirati javnu raspravu na dodatni vremenski period.

Crna Gora, kao članica Energetske zajednice, obavezala se odlukom Ministarskog savjeta Energetske zajednice iz oktobra mjeseca 2012. godine (Oduka D/2012/03/MC-EnC), da će najkasnije 1. januara 2023. godine, primijeniti Direktivu Vijeća Evropske unije br. 2009/119/EC od 14. septembra 2009. godine. Iako je danas jasno da ovu obavezu nećemo realizovati u pruzetom roku, zbog preuzetih međunarodnih obaveza u vezi sa formiranjem strateških rezervi naftnih derivata, namjere da se što prije krene sa uspostavljenjem strateških rezervi kao mjerom povećanja sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima, kao i sve zahtjevnijom situacijom na globalnom tržištu naftnih derivata, te nije moguće dodatno prolongiranje procesa.

Council Directive 2009/119/EC:

Postavlja se pitanje iz ugla privrednika, da li je Crna Gora, koja ima obavezu da implementira propise EU (acquis communautaire EU) iz oblasti energetike, ovim predlogom nacrta zakona krši elementarno pravo privrednika da samostalno odlučuju o svojim sredstvima, zaduženjima i investicijama? Ovakvim nacrtom zakona teret inicijalne nabavke goriva i skladištenja umjesto države prenosi se 100% na privredu, što nije bila praksa u zemljama članicama EU, kao ni u drugim zemljama koje su kandidati za članstvo u EU. Iz toga proizilazi pitanje, da li je u COUNCIL DIRECTIVE 2009/119/EC ili nekom drugom EU pravnom aktu ili ustavom Crne Gore predviđena takva obavezujuća preporuka i nametnuta obaveza za privrednike, to jest, da li je Kancelarija za evropske integracije zadužena za praćenje usklađenosti zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU propisa upoznata u ovoj fazi sa predmetnim nacrtom, na čije nedostatke sada i ukazujemo, očekujući da ćete ih uzeti u obzir, prilikom dostavljanja izjave Vladi o

Ovim nacrtom zakona ne krši se elementarno pravo privrednika da samostalno odlučuje o svojim sredstvima, zaduženjima i investicijama, a model formiranja strateških rezervi kojim se obaveza formiranja u dijelu ili u potpunosti (100%) prenosi na naftne kompanije u skladu je sa Direktivom 2009/119/EC, posebno sa članom 8 koji razrađuje nametanje obaveze formiranja strateških rezervi na naftne kompanije. To je i stav Sekretarijata Energetske zajednice koji je dao pozitivno mišljenje o usklađenosti prezentovanog predloga Zakona sa propisima EU. U brojnim zemljama članicama EU, obaveza formiranja strateških rezervi je dijelom ili u potpunosti (100%) na naftnim kompanijama.

<p>usklađenosti ovog nacrtu s odgovarajućim propisima Evropske Unije.</p>	
<p>Model nacrtu - uзор na Mađarsku?:</p> <p>Sam nacrt Zakona je prezenovan kao tzv. "industrijski model" koji primenjuje Mađarska. Angažovani ekspert za ovu materiju, g. Krešimir Baranović je između ostalog predvidio da bi se tim modelom sav teret formiranja i čuvanja robnih rezervi snosila isključivo privreda. Isti ekspert je 2016.g. prezentovao potpuno drugačiji model, po kojem bi država formirala Centralno skladišno tijelo (CST) za upravljanje rezervama kroz sakupljanje dugogodišnje naknade od krajnjih kupaca (0.02e/1), kako bi početkom 2023. g ispunila obaveze koje ima kao potpisnica sporazuma sa EZ. Međutim, pošto su očigledno državna administracija i nadležna ministarstva zatajili, zbog kratkog roka od nekih preostalih pet mjeseci, a imali smo kao država osam godina na raspolaganju, naloženo je istom ekspertu da napravi novi nacrt zakona, u skladu sa zatečenom situacijom i novim rokovima. U tom zadatku zanemareno je ekspertizom da u Crnoj Gori nemamo rafinerije i da su sva skladišta u vlasništvu firme čiji je dobrim dijelom akcionar i država, a da je dobar dio tih rezervoara neodržavan i prilično devastiran pa zahtjeva nove investicije. Jasno je i da je koncept poslovanja svih privrednih subjekata i Iz ove branše u Crnoj Gori baziran na klasičnoj trgovini, kupi-prodaj, pa nema govora da ovaj model možemo nazivati ili tretirati kao industrijski model. Poznato je da Mađarska posjeduje ozbiljne rafinerije MOL, Hexum i Producti, da ima veliki broj skladišnih kapaciteta, a često se suprostavlja politikama EU i da primjenjuje sopstvene modele, katkada mnogo drugačije od svih članica EU. Međutim i na te okolnosti imaju formirano Centralno skladišno tijelo koje se naziva HUSa, to imaju i druge članice EU, pa i zemlje koje su u fazi pred pristupnih procesa priključenju EU. To ovaj nacrt sada ne predviđa, bez obzira na</p>	<p>Na samoj javnoj raspravi jasno je obrazloženo da model formiranja strateških rezervi koji je razrađen nacrtom zakona nema nikakvih dodirnih tačaka s mađarskim sistemom (izuzev da je i kod njih obaveza u potpunosti na industriji), niti je kopija ijednog sistema koji počiva na industrijskom modelu tj. modelu gdje su naftne kompanije obveznice formiranja svih strateških rezervi. U modelu gdje industrija drži rezerve, pa tako i u slučaju Crne Gore, te strateške rezerve se ne čuvaju „u ime i za račun države“, već je riječ o rezervama koje su u vlasništvu ili pod kontrolom obveznika i u slučaju poremećaja u snabdijevanju sami obveznici će ih koristiti kako bi osigurali svoje redovno poslovanje.</p> <p>Model razrađen inicijalnim nacrtom zakona je rezultat ograničenog roka formiranja strateških rezervi i ograničavajućih specifičnosti crnogorskog tržišta naftnih derivata (prije svega, oligopol u trgovini na veliko naftnim derivatima, skladišni kapaciteti pod kontrolom jedne kompanije, ograničena količina i funkcionalnost skladišnih kapaciteta u isključivom vlasništvu države).</p> <p>Model je postavljen na dvije glavne premise:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ne smije ni jednu naftnu kompaniju da dovede u neravnopravan položaj bez obzira na sve specifičnosti crnogorskog tržišta, i 2) koncept mora da bude troškovno održiv, a za same obveznike formiranja strateških rezervi troškovno neutralan. <p>Stoga model omogućava obveznicima formiranja strateških rezervi da svoje obaveze mogu prenijeti i na treća lica, kao i da mogu svoju obavezu formiranja ispuniti čuvanjem rezervi u inostranstvu, ukoliko nemaju skladišnih kapaciteta u Crnoj Gori, što su mjere predviđene Direktivom 2009/119/EC upravo u cilju izbjegavanja neravnopravnosti među</p>

<p>preporuke iz člana 8, COUNCIL DIRECTIVE 2009/119/EC.</p> <p>U saznanju smo i da je HUSA kao državna neprofitna dioničarska organizacija u vlasništvu svih zaliha koje se nalaze u komercijalnim skladišnim terminalima Mađarske odvojeno od komercijalnih zaliha, pa tražimo od predlagača zakona da nam odgovori da li po ovom "reper" modelu privrednici u Mađarskoj obezbjeđuju nabavku goriva, o svom trošku za račun i u ime države?</p> <p>Predlagač zakona je zanemario da private firme često mijenjaju vlasničku strukturu, da nekada dolazi i do gašenja ili bankrota privrednih društava, pa je zbog navedenog neprihvatljivo i rizično da privrednici budu 100% nosioci državnih robnih rezervi itd. Nato ukazuje i član 11 i član 12, COUNCIL DIRECTIVE 2009/119/EC. Stoga se postavlja pitanje zašto se ovakav pristup, koji ne korespondira u potpunosti sa EU Directivom i sa dobrom praksom razvijenih evropskih ekonomija, pokušava nametnuti crnogorskoj privredi?</p> <p>Ovim nacrtom se obaveza nabavke rezervi i skladištenja i čuvanja državnih rezervi prenosi na već troškovno izuzetno opterećeni privatni sector, koji svojim uvozom prevazilaze propisani prag (treshhold), što je neprihvatljivo. Sagledavajući brojne okolnosti (uzimajući u obzir i praksu regiona), ukazujemo da je mnogim aspektima nacrt nepovoljan za nosioce privredne aktivnosti, posebno za mala i srednja preduzeća, pa je stoga neprihvatljiv u sadašnjoj formi i u ovim rokovima, a u nastavku ukazujemo na neke konkretne nedostatke, nepovoljnosti, poslovno-finansijska pitanja i nedoumice, te potencijalne rizike i posledice po naftne kompanije a posebno mala i srednja preduzeća.</p>	<p>naftnim kompanijama u slučaju da im se nameće obaveza formiranja strateških rezervi.</p> <p>Budući da je formiranje cijena naftnih derivata na tržištu Crne Gore regulisano i obaveznici ne mogu jednostrano da prensu trošak formiranja strateških rezervi na krajnjeg kupca, za potrebe ispunjenja druge glavne premise, za pokrivanje troškova formiranja strateških rezervi, nacrtom zakona je predviđeno uvođenje naknade koju bi plaćao krajnji kupac.</p> <p>Po ispunjenju ovih dviju glavnih premisa, Sekretarijat Energetske zajednice je i dao pozitivno mišljenje o usklađenosti prezentovanog predloga Zakona sa propisima EU.</p>
<p>Neinkluzivan rad u pripremi nacрта:</p> <p>Tokom javne rasprave je predočeno da su za formiranje i skladištenje robnih rezervi targetirane tri, odnosno potencijalno četiri najveće kompanije u CG koje se bave uvozom</p>	<p>Formiranju radne grupe je prethodio javni poziv za izbor predstavnika nevladinih organizacija u skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju</p>

<p>naftnih derivata i gasa. Jedna i najveća među njima je dobrim dijelom i u suvlasništvu države, sa kojima se prije javnih rasprave i urađenog nacrtu vođeni neformalno pregovori. U tim pregovorima nisu pozvane na konsultaciju manje firme, pa sve navodi da ovaj nacrtu zakona nije bio dovoljno inkluzivan, da je pisan u skladu sa potrebama i mogućnostima tih velikih firmi, što bi bio nelegalan, unaprijed dogovoreni-fingirani posao. Osim gore navedenog eksperta nije navedeno ko su bili članovi radnih grupa u izradi ovog zakona, na javnoj raspravi nije bilo predstavnika MEP-a, pa ostaje da nagađamo da li je radna grupa postojala ili je sve ovo nacrt "one show man" ili dogovoreni nacrt.</p>	<p>javne rasprave u pripremi zakona i strategija, na koji se nije prijavilo nijedno udruženje/organizacija.</p> <p>Članovi radne grupe na izradi zakona su predstavnici 4 naftne kompanije sa najvećim tržišnim udjelom, od čega dvije koje participiraju u UNKCG (Udruženju naftnih kompanija Crne Gore). Osim predstavnika naftnih kompanija, u radnoj grupi su predstavnici: Ministarstva kapitalnih investicija, Ministarstva ekonomskog razvoja, Regulatorne agencije za energetiku, Uprave Prihoda i carina, Uprave za ugljovodonike, Uprave za statistiku.</p>
<p>Definisani threshold:</p> <p>Nije objašnjeno kako se došlo do propisanog praga od pet miliona litara uvoza (threshold) I kako će se I u kojem roku kompanije koje prelaze taj prag snaći. Niko od prisutnih većih kompanija na javnoj raspravi nije potvrdio da prihvata ovaj nacrt, a očekujemo i da će i oni dati svoje viđenje, ako nije u pitanju formalna rasprava na prethodno postignuti dogovor.</p> <p>Nije uzeto kako će se manje kompanije koje u ovoj 2022. g. ili kasnije prebace taj "threshold" limit, finansijski i logistički snaći da obezbijede državne reserve i skladišta shodno potrošnji od 90 dana, u odnosu na uvoz iz prethodne godine. U predmetnu analizu i definisani prag "thresholda" nisu ušle ni kompanije koje su do sada gorivo nabavljale preko drugih domaćih kompanija unutar Crne Gore, tako da ovo predstavlja veliki finansijski i logistički izazov koji mala i srednja preduzeća može dovesti u veliki problem ukoliko u budućnosti prevagne uvoz iz regiona, pa se nađu iznad definisanog praga. Ovakvim predlogom spriječavamo njihov dalji razvoj i ulazak u nove razvojne investicije, to jest namećemo im da kupuju robu u budućnosti samo od ove tri ili četiri targetirane kompanije od strane države, kako ne bi prešle limit dok bi se te velike kompanije</p>	<p>Na javnoj raspravi jeste objašnjeno da se do tresholda od 5 miliona litara uvoza došlo tako što su analizirani godišnji podaci Carine o uvozu naftnih derivata u Crnu Goru za nekoliko posljednjih godina, zaključno sa 2021. godinom, iz čega se vidjelo da svega 4 kompanije uvoze iznad 5 miliona litara nekog naftnog derivata pri čemu te 4 kompanije uvoze preko 96% naftnih derivata u Crnu Goru. Ostali uvoznici bili su daleko ispod tresholda od 5 miliona litara i na njih se obaveza formiranja starteških rezervi ne bi ni odnosila.</p> <p>Dakle, nacrtom zakona tendenciozno se i išlo za tim da se treshold podigne „dovoljno visoko“ kako se uvoznici koji uvoze ispod propisanog tresholda ne bi ni u kom smislu „opterećivali“ strateškim rezervama tj. da ne bi bili obveznici formiranja strateških rezervi.</p> <p>S druge strane, imajući u vidu specifičnosti naftnog tržišta Crne Gore (strukturu tržišta, logistička ograničenja za sve uvoznike izuzev najvećeg uvoznika) i kako bi se izbjegla diskriminacija bilo kakve vrste, za sve one koji prelaze treshold od 5 miliona litara, nacrtom zakona predviđeno je da, o svom izboru, svoju obavezu mogu prenijeti na drugo pravno lice i da mogu svoju obavezu ispuniti čuvanjem</p>

<p>u tom scenariju razvijale na uštrb ostvarenog monopola.</p>	<p>rezervi u inostranstvu, sve saglasno Direktivi 2009/119/EC.</p> <p>Pored toga, nacrtom zakona je predviđeno da trošak formiranja obaveznih rezervi bude neutralan za naftne kompanije tj. da troškovi budu nadoknađeni kroz namjensku naknadu koju bi plaćao krajnji kupac kroz prodajnu cijenu naftnih derivata.</p>
<p>Usklađenost nacrta zakona:</p> <p>Mišljenja smo da bi se prije implementacije ovog zakona trebali uskladiti drugi zakoni i podzakonska akta, pravilnici i slično i voditi računa da ne dođe do kršenja ustavnog načela Zabrana diskriminacije (član 8), kao i Sloboda preduzetništva (član 59), te u samom zakonu propisanog principa nediskriminacije, jer je velika vjerovatnoća da će u jednom trenutku doći do neravnopravnog položaja u odnosu između velikih i manjih kompanija, mogućnosti i privilegija za pojedine koje prosiću iz ovakvog zakonskog rješenja.</p> <p>Naime, i ako o tome zvanično nije bilo riječi na javnoj rasporavi, a imajući u vidu praksu drugih zemalja koje nijesu u EU, konkretno RS I BIH, postoji opravdana bojazan manjih firmi zbog mogućnosti kasnijeg oduzimanja licenci za trgovina veliko naftnim derivatima i gasom, za firme koje svojim uvozom ne prevazilaze propisani prag (threshold), ili za firme koje pređu definisani prag, a ne mogu obezbijediti obavezne reserve. To bi bila giljotina za manje firme jer bi onemogućavanje daljeg uvoza, ne samo za sopstvene potrebe, već i za dalju prodaju drugim pravnim subjektima, učestvovanjem na tenderima, itd. Značilo početak kraja i zatvaranja manjih firmi.</p> <p>Javne institucije su prepoznale značaj učešća manjih firmi na tenderima od strane najvećih kompanija, pojavom manjih firmi na tržištu ta praksa prekinuta, pa danas državne institucije dobijaju na tenderima znatno povoljnije cijene.</p>	<p>Nacrt zakona je sastavljen tako da ne dođe do neravnopravnog položaja između uvoznika. Pogotovo se pri tome vodilo računa da se ne ugrozi poslovanje uvoznika koji pokrivaju cca 4-5 % tržišta, koji su nacrtom zakona, a koji je predmet javne rasprave, bili izuzeti od obaveze formiranja strateških rezervi.</p> <p>Takvim uvoznicima koji ne prelaze treshold ni ne može da bude oduzeta licenca za trgovinu na veliko naftnim derivatima budući da oni i nisu obveznici formiranja strateških rezervi. Što se tiče onih kompanija koje bi svojim razvojem prešle treshold i postale obveznici formiranja strateških rezervi, Ministarstvo drži da su takve kompanije sposobne da na naftnom tržištu, kako u Crnoj Gori tako i u inostranstvu (jer im nacrt zakona bez ograničenja to omogućava), osiguraju strateške rezerve unutar naknade čije je uvođenje predviđeno nacrtom zakona.</p> <p>Međutim, da bi se potpuno otklonilo pitanje eventualne neravnopravnosti među uvoznicima (vidjeti primjedbe Jugopetrola), nacrt zakona biće izmijenjen tako da bi svi uvoznici bili obveznici formiranja strateških rezervi, s tim da bi zakonom definisani uvoznici (svaki uvoznik naftnih derivata čija obaveza formiranja strateških rezervi iznosi manje od 1.000 tona nekog od naftnih derivata) svoju obavezu formiranja morali u potpunosti prenijeti na Upravu za ugljovodonike. Pored toga, oni uvoznici koji nemaju svoje skladišne kapacitete u Crnoj Gori i inostranstvu (tj. oni koji svojim rastom pređu treshold ili ga već danas prelaze a nemaju skladišta u CG ili inostarsnstvu) mogli bi svoju obavezu prenijeti</p>

<p>Ukoliko se ostvare ove pretpostavke, u kratkom vremenskom periodu zbog nepovoljnijih uslova nabavke robe, mogućeg usovljanja i niske marže, kao i velikih režijskih troškova, nameta i obaveza, može doći do gašenja brojnih manjih firmi, a time do značajnog povećanja nezaposlenosti, smanjenja konkurentnosti i dodatno ojačavanje neformalnog monopola, to jest smanjenja prihoda u državnom budžetu po osnovu brojnih poreza i drugih nameta koji se ubiraju od ove djelatnosti i sl.</p> <p>Zato predlagač zakona ne smije ostaviti takvu mogućnost i ako ovaj model ipak namjerava da sprovede, kao jedinu rješenje u ovoj fazi, tražimo da u zakonu izmijeni kaznene odredbe i doda poseban član u kojem će stajati sledeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Nemogućnost nabavke i skladištenja robnih rezervi od strane privrednika, za račun i u ime države, po definisanom “threshold modelu ovog zakona” neće i ne može biti osnov, u sprječavanju daljeg poslovanja firmi, po kojim bi ovaj ili drugi organ, mogao da donese štetnu odluku ili ukidanje licenci za poslovanje firme iz ove branše, pozivajući se na ovaj zakon” - “Nabavka i skladištenje robnih rezervi od strane privrednika, za račun i u ime države, je na dobrovoljnoj osnovi te ga međusobno povezanim ugovorima o poslovnoj saradnji definišu potpisnice sporazuma”: - “Nanada po litru obezbijedenog i uskladištenog goriva definisana je pravilnikom i uredbom o formiranju maksimalne cijene goriva i važi isto za sve učesnike u ovom poslu, za svo vrijeme važenja ovog zakona , bez izuzetaka”. 	<p>na Upravu za ugljovodonike i/ili treća lica (druge naftne kompanije), ako ocijene da im je to povoljnije nego da strateške rezerve čuvaju sami.</p>
<p>Odlaganje primjene:</p> <p>Pored nabrojanih nedostataka, tzv. “industrijski model” nosi u sebi enormne neizvjesnosti i rizike kako za privredu tako i za državu. U vezi sa ovim iznijete su samo neke sugestije predstavnika kompanija koje su uzele</p>	<p>Danas je jasno da obaveza formiranja strateških rezervi neće biti ispunjena u roku preuzetom međunarodnim sporazumom, što će za posledicu imati automatsko pokretanje odgovarajućih sankcionih postupaka Sekretarijata Energetske zajednice.</p>

<p>učešće na okruglom stolu u MKI i javnoj raspravi u PKCG. Napomenuli su da je rok neprimjerno kratak, da je nekoliko godina potrebno da se firme pripreme za ovakav posao pa je osnovano da se razmotri mogućnost traženja produžetka roka od EZ. Obrazloženje EZ može biti da se ovakav kompleksan postupak formiranja državnih rezervi sprovodi u fazi kada su država i privreda bile više godina blokirane COVID pandemijom, dok je cijena izgradnje i renoviranja postojećih državnih skladišnih kapaciteta, kao i nabavke roba trenutno jako nepovoljna zbog globalne krize, pa je razlog za dobijanje produženog roka od dvije ili tri godine, više nego opravdan.</p>	<p>Crna Gora, zajedno sa ostalim članicama Energetske zajednice, pokušaće ispregovarati produženje roka, što će, objektivno govoreći, biti zahtjevno s obzirom na to da je prelazno razdoblje za formiranje strateških rezervi trajalo gotovo 10 godina. Istovremeno, Crna Gora će i dalje nastojati formirati strateške rezerve u što kraćem roku i zato bi se model formiranja strateških rezervi u odnosu na naftne kompanije izmijenio na način: da se obaveza uvoznika smanji čak za 1/3; da se uvoznicima omogući da rezerve formiraju u roku od 210 dana od dana kada im Ministarstvo utvrdi obavezu (što je saglasno Direktivi 2009/119/EC); i da se uvoznicima omogući da rezerve čuvaju bilo u gotovoj robi bilo u tiketima, u Crnoj Gori ili u inostranstvu, po njihovom izboru.</p> <p>Preostali dio obaveze formiranja strateških rezervi preuzela bi Uprava za ugljovodonike i ona bi svoj dio rezervi formirala postepeno, do 2027. godine. Ipak, ukoliko EU i Energetska zajednica budu insistirale na kraćem roku, Vlada i Uprava će morati da se prilagode. Zato će izmenama nacrta zakona biti uvedeni okvirni rokovi formiranja strateških rezervi koje su u obavezi Uprave.</p>
<p>Finansijske poteškoće:</p> <p>Nacrtom zakona predviđena struktura obavezne rezerve je minimum 1/3 količine derivata u gotovim proizvodima, 2/3 u nematerijalnom obliku (tiketi). Svjesni smo da to definiše EU direktiva, ali ovdje imamo model koji vrši isključivo pritisak na finansijsko poslovanje naftnih kompanija, iste su u obavezi planirati i obezbijediti dodatno finansiranje 25% godišnje realizacije derivata što materijalno opterećuje i dovodi u pitanje mogućnost da li domaće kompanije mogu finansirati materijalan rast nametnutog dodatnog umrtvljenog kapitala-zaliha goriva, da li mogu iz sopstevnih izvora ili vjerovatnije kredita banaka finansirati dodatne zalihe, da li imaju mogućnost zaduženja externog kapitala</p>	<p>Uključivanjem Uprave za ugljovodonike se smanjuje obaveza privrednih subjekata, a status i plan za formiranje rezervi je preciznije definisan.</p>

- plaćanje kamata po dodatnim zalihama, da li u kratkom roku sa bankama uopšte mogu dogovoriti dodatne kreditne linije za kreditiranje dodatnih nametnutih mrtvih zaliha i sl.?

Sa druge strane ukoliko privrednici ne bi ispunili svoje obaveze iz ovog nacrtu Zakona, predviđene su rigorozne kaznene mjere izricanja izuzetno visokih novčanih kazni do zaštitne mjere zabrana obavljanja djelatnosti!

Nije propisan ni status obavezne rezerve od 1/3 količine derivata koje se u naturi čuvaju u skladištima u CG odnosno državi članici EU/Energetske zajednice, to jest da li je i kada obveznik formiranja rezervi obavezan da na kupljene rezerve plati dažbine državi Crnoj Gori?

Potom, kompanije se izlažu visokom i neprihvatljivom riziku nepovoljnih čestih kretanja berzanskih cijena obzirom na visoku fluktuaciju i volatilnost cijena na svjetskom tržištu, čime se izlažu izuzetno visokom riziku potencijalnih materijalnih gubitaka u kupoprodajnoj cijeni. Potrebno je definisati model kojim bi se ovaj rizik amortizovao ili osigurao od strane države, kako se ne bi finansijski degradirale domaće kompanije, posebno uvažavajući okolnost da je profitabilnost trgovine naftnog biznisa niska, te da ne postoji mogućnost da se potencijalno materijalno značajni gubici koji bi nastali kao posledica gubitka u kupoprodajnoj cijeni goriva, mogu nadomjestiti kroz buduće slobodno formiranje maloprodajnih cijena.

Iz ovog proizilazi da su naftne kompanije koje su decenijama komercijalno bile oprezne, i pored malih marži, velikih tržišnih i ostalih rizika ipak opstale, predloženim nacrtom zakona bi preko noći u određenim benzanskim kretanjima bukvalno da nestanu, to jest bankrotiraju. Postavlja li se pitanje kome je to interes? Državi sigurno nije, ali pojedinim većim neformalnim monopolskim kompanijama ovo možda i jeste cilj. Treba li i

<p>smije li država da dopusti ovako nešto? Ne!</p>	
<p>Skladišni kapaciteti:</p> <p>Usled trenutnog nedostatka skladišnih kapaciteta u Crnoj Gori, osim za jedno pravno lice čiji je suvlasnik država, te najam skladišnih kapaciteta u drugim državama uz prethodno odobrenje Ministarstva, je izuzetno komplikovano pitanje i sa aspekta načela nediskriminacije, jer će isto biti prekršeno iz razloga što svi privredni subjekti nisu u jednakom položaju.</p> <p>Pojedinim firmama određeni članovi nacrtu omogućavaju monopol, gdje stoji npr. "... skladištenje obaveznih rezervi u državi koja je članica EU ili energetske zajednice u kojoj pravno lice koje je osnivač obveznika formiranja obaveznih rezervi ima registrovano sjedište ... koje skladišti u vlastitim ili unajmljenim skladišnim kapacitetima." Dakle sa uočljivom namjerom se diskriminišu 100% crnogorske firme koje nemaju osnivača van Crne Gore, pa ih ovim nacrtom stavljaju u poteškoću da obezbijede po potrebi skladištenje ili tiket iz neke druge zemlje, dok pojedine kompanije državne rezerve nafte mogu prijaviti da su uskladištili kod svojih matičnih kompanija u inostranstvu. Predlog je da se ukloni ova stavka, koja se odnosi na matičnu firmu, kako bi sutra eventualnim usvajanjem ovog nacrtu, svi učesnici imali ista prava, to jest skladištili robu ili kupovali tikete u bilo kojoj zemlji EU ili zemlje EZ.</p> <p>Pitanje je takođe, kako i pod kojim finansijskim uslovima, malo pravno lice koje prelazi propisani tresholdprag i time je obveznik formiranja rezervi, može obezbijediti skladišne kapaciteta za smještaj robnih rezervi u zemlji, a pritom imajući na umu činjenicu da izgradnju skladišnih kapaciteta sama država ne omogućava decenijama i da monopol u luci Bar,</p>	<p>Nacrt zakona nikome ne omogava nikakav monopol u odnosu na skladišne kapacitete i eventualnu zloupotrebu tog položaja. Upravo obrnuto. Uvažavajući činjenicu da su raspoloživi skladišni kapaciteti u Crnoj Gori ograničeni i pod kontrolom jednog subjekta, u cilju izbjegavanja eventualne diskriminacije onih obveznika formiranja strateških rezervi koji nemaju sopstvene skladišne kapacitete u Crnoj Gori, svim obveznicima formiranja strateških rezervi nacrtom zakona omogućava se da svoju obavezu mogu ispuniti čuvanjem strateških rezervi u inostranstvu tj. u zemlji članici EU ili zemlji članici Energetske zajednice.</p> <p>Pravo je svakog obveznika formiranja strateških rezervi da svoju obavezu ispuni onako kako smatra da mu je finansijski i logistički najpovoljnije, a navod, da se crnogorske firme koje nemaju osnivača van Crne Gore diskriminišu u odnosu na one koje ih imaju, je potpuno neosnovan jer je obaveza formiranja strateških rezervi uvijek trošak za onoga na kome je obaveza pa i za matične kompanije u inostranstvu.</p> <p>Dakle, obveznici formiranja strateških rezervi mogu svoje strateške rezerve skladištiti i/ili kupovati tikete u bilo kojoj zemlji EU ili zemlji EZ, a iz kojih je moguće unutar maksimalno tri dana početi dopreмати rezerve u Crnu Goru i u kojima je moguće da se kontroliše količina i kvalitet rezervi saglasno normi EN 17020 (Kontrolno tijelo tip A).</p> <p>Pored toga, Crna Gora nastojaće što prije staviti u funkciju skladišne kapacitete u vlasništvu Crne Gore, za potrebe strateških rezervi.</p> <p>Razlog zbog kojeg se u nacrtu zakona eksplicitno navodi čuvanje strateških rezervi u zemljama u kojima posluju matične kompanije je prije svega posljedica činjenice da preko</p>

<p>drži samo jedna kompanija, dobrim dijelom u vlasništvu države?</p> <p>Nepoznanica je i status skladišta obveznika formiranja rezervi, odnosno da li će isti biti dužan prijaviti dodatne skladišne kapacitete koje drži za potrebe skladištenja robnih rezervi kod Regulatorne agencije za energetiku, kao i status samih robnih rezervi. Ovo posebno imajući u vidu da su nosioci licenci obveznici naknada koje se obračunavaju po količini skladišnih kapaciteta, prometovanog goriva i sl., a što bi takođe moralo biti dodatni značajan finansijski namet i papirološki komplikovano, a nije uzeto u obzir.</p>	<p>95% naftnih derivata uvezenih u Crnu Goru (prema službenim podacima Carine) dolazi preko kompanija čije matične kompanije imaju sjedište van Crne Gore i upravo će na te kompanije pasti najveći dio obaveze formiranja strateških rezervi.</p> <p>Bez obzira na prethodno navedeno, kako bi se onemogućila ikakva potencijalna neravnopravnost vezano za skladišne kapacitete, nacrt zakona biće izmijenjen tako da se svim obveznicima formiranja strateških rezervi koji nemaju skladišne kapacitete u svojini ili u najmu na teritoriji Crne Gore ili Evropske unije ili Energetske zajednice omogući da svoju obavezu čuvanja strateških rezervi prenesu na Upravu.</p>
<p>Cijena "naknade" i vremensko trajanje:</p> <p>Nepoznanica su i brojni troškovi za privrednike koji mogu nastati eventualnom implementacijom ovog zakona, a koje iznose u ovom trenutku ne znamo ni okvirno (zakup skladišta, tiketi, hedžing i sl.), a neupitno je da su značajni</p> <p>Sa druge strane još uvijek ne znamo visinu naknade za obavezne rezerve, da li će i u kojem roku ona moći da pokrije nastale troškove, što bi ovim predlogom nacrta ovako važno pitanje moralo biti poznato već u ovoj fazi. Ovaj izostavljeni iznos tačno definisane naknade za skladištenje goriva je glavna karika u daljem komentaranju ovog predloga zakona, a izostaje? Znači li to da je neformalno dogovoreno ili predlagač zakona čeka da se na vaninstitucionalan način definiše iznos buduće naknade? Jasne su namjere i posledice, ovo jasno proizilazi iz ovakve situacije.</p> <p>Posebno je diskutabilno pitanje nedefinisane ročnosti sakupljanja obaveznih rezervi, jer se one ovim zakonom sakupljaju trajno odnosno plaćanje naknade za potrebe formiranja rezervi čiji iznos će se utvrditi naknadno (a neprihvatljivo je sve što je "nepoznato i naknadno"), i koja će biti ukalkulisana u maloprodajnu cijenu goriva i koju treba da</p>	<p>Iznos naknade biće unesen u nacrt zakona, a iznos treba biti toliki da omogući formiranje obaveznih rezervi uz neutralni uticaj na finansijsko poslovanje obveznika formiranja rezervi, što je vrlo jasno komunicirano tokom javne rasprave. Iznos naknade treba odgovarati uslovima naftnog tržišta u realnom vremenu. U nacrtu zakona koji je bio predmet javne rasprave iznos nije bio naveden iz razloga što cijene naftnih derivata i troškovi finansiranja značajno osciliraju a pitanje je kada će zakon biti usvojen, te navođenje konkretnih brojki u tako ranoj fazi može dovesti u zabludu i obveznike formiranja strateških rezervi i krajnje potrošače koji će taj trošak na kraju snositi. Iako nisu bili navedeni u nacrtu zakona, okvirni iznosi naknade koji su proizlazili iz kalkulacija na osnovu podataka iz prve polovine 2022. bili su komentarisani među učesnicima okruglog stola u okviru javne rasprave.</p> <p>Što se tiče ročnosti sakupljanja naknade za strateške rezerve, ročnost nije navedena jer će se naknada sakupljati sve dok postoji obaveza formiranja strateških rezervi. Jedino će se njen iznos mijenjati, zavisno od realnih troškova čuvanja strateških rezervi (cijena naftnih derivata, trošak skladištenja, trošak</p>

<p>snose građani Crne Gore, nije vremenski ograničeno, što je apsurd. Pitamo kako su to predvidjele druge države EU ili članice Energetske zajednice u svojim Zakonima.</p>	<p>finansiranja,...). To nije nikakav „apsurd“, to je jednostavno praksa svih zemalja koje čuvaju strateške rezerve.</p>
<p>Dakle, svi gore pomenuti finansijski nameti, nepoznanice i neizvjesnosti direktno ugrožavaju profitabilnost poslovanja i tangiraju u prvoj mjeri poslovanje kompanija koje imaju manju finansijsku snagu, profitabilnost i ograničenje dostupnosti externom finansiranju, što može rezultirati negativnim implikacijama na njihovo poslovanje u postpandemijskom periodu, a time i na ukupno stanje privrede u Crnoj Gori.</p> <p>Tržište nafnim derivatima u Crnoj Gori karakteriše neformalni monopol koji de facto postoji u korist jedne kompanije, od privatizacije državne naftne kompanije prije 20 godina, koja jedina ima kapacitete i mogućnosti uvoza pomorskim putem, skladišta u luci Bar i sl. Projekat “robnih rezervi goriva” kroz ovakav zakon dodatno bi učvrstio monopolski položaj te kompanije, kao i dominaciju samo najvećih kompanija (oligopol), ugrozio status velikog broja malih privrednika koji se bave ovom djelatnošću, a time lančano ugrozio interese građana, privrede i države.</p> <p>Stoga se iz navedenih, ali i brojnih drugih razloga koji ovom prilikom nisu navedeni, protivimo predloženoj “industrijskom modelu” jer nosi u sebi enormne neizvjesnosti i rizike kako za privredu tako i za državu. Zato predlažemo da se zatraži od EZ odlaganje roka i da se u razumnom roku predloži nacrt Zakona po “državnom modelu i finansiranju obaveznih rezervi iz budžeta”.</p> <p>Ukoliko zakonodavac ima već jednu vrstu po nama spornog vaninstitucionalnog dogovora sa trenutno tri ili četiri najveće kompanije, i ako su te firme spremne da dobrovoljno iznesu ovaj državni projekat, iz njima poznatih razloga i interesa, tražimo da se u nacrtu unese dodatni član, koji smo predložili u gornjem dijelu komentara. U suprotnom, zakonom u ovoj</p>	<p>Predloženi nacrt zakona koncipiran je tako da neutrališe glavne negativne specifičnosti naftnog tržišta Crne Gore (oligopol u veleprodaji i ograničenu raspoloživost skladišnih kapaciteta u Crnoj Gori), da ne utiče na profitabilnost naftnih kompanija obveznika formiranja strateških rezervi i da se uvođenjem tresholda kompanije (uvoznici naftnih derivata čija obaveza formiranja strateških rezervi iznosi manje od 1.000 tona nekog od naftnih derivata) zaštite od obaveze formiranja strateških rezervi.</p> <p>Kako se s jedne strane uvođenjem tresholda one kompanije čiji uvoz ispod propisanog tresholda ne bi dovelo u situaciju da trajno ostanu na tom nivou uvoza, a sa druge strane „velike kompanije“ dovelo u situaciju da su „diskriminisane“ u odnosu na gore pomenute jer samo one, imaju obavezu formiranja strateških rezervi, model formiranja strateških rezervi Crne Gore biće izmijenjen. U prilog izmjeni modela ide i činjenica da se na regionalnoj i globalnoj energetskej sceni situacija znatno promijenila od decembra 2021. godine kada je Ministarstvo načelno zauzelo stav da se ide sa industrijskim modelom i danas je poželjno da barem dio strateških rezervi bude pod direktnom kontrolom države.</p> <p>Stoga će nacrt zakona biti izmijenjen tako da će obveznici formiranja strateških rezervi Crne Gore biti ne samo svi uvoznici benzina i gasnih ulja nego i Uprava za ugljovodonike (Uprava).</p> <p>Uprava i uvoznici naftnih derivata formiraće minimalnu propisanu količinu strateških rezervi tako što će Uprava formirati najmanje 1/3, a uvoznici naftnih derivata 2/3 minimalne količine strateških rezervi. Pri tome, Uprava bi svoj dio obaveze ispunila formiranjem rezervi u fizičkom obliku i to u Crnoj Gori, dok isto</p>

formi bi se kreirao oligopol, to jest koliko koliko postojeća sloboda i konkurentnost crnogorskog tržišta i manjih firmi bi se urušile.

Očekujemo da ćete ove primjedbe uzeti u obzir i da ćete kao nadležna ministarstva uraditi sve da se ova EU directive uskladi u što većoj mjeri sa dobrom praksom članica EU, uzimajući u obzir specifičnosti samog crnogorskog tržišta.

organičenje za naftne kompanije ne važi, te iste svoju obavezu mogu ispuniti u formi koju sami odaberu, bilo u Crnoj Gori ili u inostranstvu.

Pri tome, svoju obavezu formiranja strateških rezervi uvoznici naftnih derivata, čija obaveza formiranja strateških rezervi iznosi manje od 1.000 tona nekog od naftnih derivata, bi morali prenijeti na Upravu, čime se potpuno štite od bilo kakve neravnopravnosti u odnosu u ostale obveznike.

Pored toga, da bi se otklonila bilo kakva potencijalna neravnopravnost između onih koji imaju skladišne kapacitete u Crnoj Gori i/ili inostranstvu i onih koji ih nemaju, svaki obveznik formiranja strateških rezervi koji nema skladišne kapacitete, ni u najmu ni u svojini, mogao bi svoju obavezu prenijeti na Upravu.

Tako predloženim izmjenama nacrtu zakona, potpuno su neutralisane sve negativne specifičnosti tržišta Crne Gore koje bi uvoznike naftnih derivata čija obaveza formiranja strateških rezervi iznosi manje od 1.000 tona nekog od naftnih derivata, kao i one koji nemaju skladišne kapacitete, i teoretski mogle da dovedu u nepovoljan položaj u odnosu na one koje imaju skladišne kapacitete ili matične kompanije u inostranstvu.

Ime i prezime službenika u Ministarstvu zaduženog za sačinjavanje izvještaja sa javne rasprave: **Zorana Sekulić, načelnica Direkcije za naftu i gas**

Naziv organizacione jedinice Ministarstva koja je odgovorna za pripremu Nacrta zakona:

Direkcija za naftu i gas

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: **Podgorica, 30. novembar 2022. godine**

